

Llindes amb gravats de la capella de Nostra Senyora de Gràcia

Sant Salvador de Guardiola

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Capella de Nostra Senyora de Gràcia
Emplaçament	Camí que surt de Guardiola passant per l'església parroquial en direcció sud, a uns 500 m.
Alçada:	414

Coordenades:

Latitud:	41.67056
Longitud:	1.7625
UTM Est (X):	396985
UTM Nord (Y):	4613940

Classificació

Número de fitxa	08098-289
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Element arquitectònic
Estil / època:	Gòtic Medieval Modern
Segle	XIV-XVI
Estat de conservació	Bo
Protecció	Legal
Observacions protecció:	POUM: catàleg de béns a protegir (P7)
Accés	Fàcil
Ús actual:	Ornamental
Titularitat	Privada
Titular:	08097A016000010000EB

Fitxes associades:

[Capella de Nostra Senyora de Gràcia](#)

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana

Descripció

Conjunt de dues llindes gravades amb relleus que es troben a la façana principal de la capella de Nostra Senyora de Gràcia, molt a prop de la masia de can Miralda. Aquesta capella és l'hereva de l'antiga església parroquial de Sant Salvador de Guardiola, així com el mas Miralda ho és de l'antic castell de Guardiola. És força probable, per tant, que els dos gravats procedeixin del castell. Es tracta de dues llindes de pedra sorrenca de dimensions i característiques molt similars, les quals han estat recol·locades formant part de les dues finestres de la façana de la capella. La que es troba a l'esquerra té un gravat amb baix relleu a la part esquerra que representa una escut amb una torre al seu interior. La que es troba a la dreta té el seu relleu igualment a la part esquerra. En aquest cas representa un lleó inscrit dins d'una forma més o menys oval. Les dues llindes mesuren 35 cm d'alçada per 90 d'amplada. Tant el lleó com la torre són símbols de poder que probablement encaixen dins de l'àmbit d'un castell. Sabem que la família Guardiola van ser els castllans del castell durant els segles XIII i XIV, però probablement seria massa aventurat relacionar de manera directa el relleu de la torre o guàrdia amb aquest llinatge medieval.

Història

Al segle X hi ha notícies d'un prevere de nom Ennegó que molt probablement residia al castell de Guardiola i tenia cura de la seva capella. L'església de Sant Salvador de Guardiola com a tal, situada als peus del castell, és documentada per primera vegada el 1038. Des del 1111 se'n coneix la condició de parròquia, amb el nom de Sant Salvador del castell de Guardiola, al comtat de Manresa. Aquest any hi consta un tal Ot com a prevere del castell. Dels segles XIII i XIV en coneixem algunes notícies disperses: el 1279 el rector era Pere de Puig (procedent del mas Puig d'Escuder). El 1284 el rector era Joahnnis (fill del mas Joan, actualment Brunet) i sabem que el senyor del castell havia donat a la parroquial el drets anomenats "exitus et pueribus" i de tasca i fruits de la terra, els quals constituïen una de les fonts d'ingressos de la parròquia. Al final del segle XIII i principi del XIV el rector era Pere Pasqual, el qual manifesta ser pare de Jaume Pasqual. Per tant, és possible que es tractés d'un prevere concubinari. Entorn de 1330 es registra com a rector Raimon de Mata. El 1336 consta com a rector Galindo de Monte Curvo (originari de Montcorbau, Vall d'Aran). El 1344 el rector sembla que era Guillem Galdí. El 1345 Berenguer de Vilaseca fa estada a l'església parroquial sense ser-ne rector. El 1380 el rector és Bernat d'Eclesiolis. Les notícies continuen sent molt escasses fins al segle XVII. A partir d'aquest moment es troben més notícies de rectors, ecònoms o vicaris, tot i que no són suficients per elaborar un rectorologi pròpiament dit (CAPDEVILA, 1999: 73). L'any 1640 el culte es trasllada a un nou temple que es construí al pla, més allunyat del castell i més pròxim al nucli urbà. Probablement en el lloc on hi havia la rectoria, ja que per construir la nova església s'hagué de desmantellar un "casalot". A partir d'aquest moment les notícies es refereixen a la nova església i l'antiga queda fora de culte.

Anteriorment (a les darreries del segle XVI o principi del XVII) es construí una església d'estil gòtic al costat de la parroquial romànica, per a la qual s'utilitzà la pedra d'un mur lateral de l'antiga. En aquest moment l'església romànica es trobava en molt mal estat, fins al punt que ja no s'hi podia fer la litúrgia i s'optà per utilitzar la nova església d'estil gòtic. L'any 1632 es registren unes despeses importants que podrien correspondre a les obres de la nova església. Aquesta va adquirir l'advocació de Santa Maria de Gràcia, ja que va conservar la imatge romànica dedicada a aquesta Mare de Déu. L'any 1861, segons l'informe d'una visita pastoral, la capella de Gràcia es trobava en estat ruïnós i s'hi prohibeix dir missa. Entorn de la dècada de 1970 l'estudiós del romànic Xavier Sitjes va fer una excavació a l'església romànica a fi de deduir-ne la planta.

Pel que al castell, durant els segles XIII i XIV els castlans eren la família anomenada Guardiola que, com era habitual, van adoptar el nom del castell. Aquesta família està documentada des de principis del segle XIII i va assumir també les castlanies d'altres indrets, com Artés o Mura. A mitjan segle XIII el castlà era Guillem de Guardiola, i pels volts de 1308 Pau de Guardiola. Més endavant ja trobem membres d'altres famílies exercint com a castlans.

Bibliografia

CAPDEVILA I PLANS, Jaume (2006). Castell de Guardiola. Els orígens de Sant Salvador de Guardiola. Segles X-XIV (premi Excursionisme 2004), Centre Excursionista de la Comarca del Bages, Manresa, p. 15.

